

Sygnatura akt IV RC 838/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

P., dnia 30 czerwca 2016 r.

Sąd Rejonowy Poznań - Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu IV Wydział Rodzinny i Nieletnich w następującym składzie:

Przewodniczący: Magdalena Koczorowska

Protokolant: p.o. stażysty Izabela Domin

po rozpoznaniu w dniu 21 czerwca 2016 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa małoletniego H. C. reprezentowanego przez matkę M. F.

przeciwko J. C.

- alimenty

1. oddała powództwo,
2. nie obciąża strony powodowej kosztami postępowania.

SSR Magdalena Koczorowska

UZASADNIENIE

Dnia 26 października 2015 roku do tutejszego Sądu wpłynął pozew małoletniego H. C. reprezentowanego przez przedstawiciela ustawowego tj. matkę M. F. o zasądzenie renty alimentacyjnej od babci J. C. w kwocie po 500 zł miesięcznie, płatnych do rąk matki powoda do dnia 10 - go każdego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami w razie zwłoki z płatnością którejkolwiek z rat. W pozwie strona powodowa wniosła również o przeprowadzenie rozprawy także pod nieobecność strony pozwanej oraz o obciążenie jej kosztami postępowania.

Matka powoda podała, iż ojciec dziecka pomimo ciążycego na nim obowiązku alimentacyjnego względem małoletniego powoda, który od 28 października 2014 r. wynosi 1.000 zł miesięcznie, uporczywie uchyla się od alimentacji, za co został uznany wyrokiem Sądu Rejonowego z dnia 13 stycznia 2015 r. za winnego przestępstwa z art. 209 kk. M. F. wskazała, że syn pozwanej nigdy nie wywiązywał się z nałożonego na niego obowiązku alimentacyjnego i nie zmieniło tego nawet w/w orzeczenie Sądu. Egzekucja komornicza w odniesieniu do pozwanego okazała się być całkowicie bezskuteczna. W chwili obecnej alimenty na rzecz małoletniego H. są wypłacane w ramach funduszu alimentacyjnego przez (...) Centrum (...) w niepełnej wysokości 500 zł. W uzasadnieniu pozwu wskazano również, że babcia małoletniego powoda także nie interesuje się wnukiem i nie uczestniczy w żaden sposób w jego życiu.

W dniu 5 lutego 2016 r. powódka w odpowiedzi na pozew złożonej za pośrednictwem swojego fachowego pełnomocnika, wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda kosztów postępowania według norm przepisanych. W uzasadnieniu swojego stanowiska podano, iż za oddaleniem powództwa przemawia zła sytuacja materialna pozwanej oraz fakt, że małoletni powód nie znajduje się w niedostatku. Ponadto strona pozwana zakwestionowała wysokość kosztów przeznaczanych na wyżywienie

małoletniego, wydatków szkolnych oraz związanych z utrzymaniem mieszkania.

Na rozprawie w dniu 16 lutego 2016 roku strony podtrzymały swoje stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

H. C. ur. (...) pochodzi z nieformalnego związku (...), który zakończył się w 2012 r.

Wyrokiem z dnia 28 października 2014 roku Sąd Rejonowy Poznań - Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu w sprawie o sygn. akt IV RC 441/14 zasądził wyrokiem zaocznym od M. C. (1) na rzecz powoda podwyższone alimenty w kwocie 1.000 zł począwszy od dnia 1 czerwca 2014 roku, płatne do dnia 10 - go każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności i to w miejsce alimentów ustalonych ugodą sadową z dnia 30 kwietnia 2013 roku w sprawie IV RC 90/13 Sądu Rejonowego Poznań - Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu.

Dowód: kserokopia wyroku w sprawie IV RC 441/14 - k. 6

Małoletni powód liczy obecnie prawie 7 lat i uczęszcza do klasy I Szkoły Podstawowej. Koszty związane z uczęszczaniem przez H. C. do szkoły wynoszą miesięcznie ok. 147,50 zł i składają się na nie głównie: tzw. „klasowe” - 15 zł, komitet rodzicielski - 12,50 zł (150 zł rocznie), wyjścia do teatru - 20 zł, dodatkowe zajęcia z piłki nożnej - 100 zł. Co jakiś czas matka małego uiszcza dodatkowe koszty związane z jakimiś szkolnymi wydarzeniami - np. zakup gwiazdkowych upominków dla dzieci i wychowawczyni (przeznaczono na to kwotę 15 zł).

Powód cierpi na dolegliwości o charakterze laryngologicznym, które objawiają się atakami obkurczania krtani prowadzącymi do bezdechu. W związku z powyższym musi on przyjmować leki, których miesięczny koszt wynosi ok. 50 zł.

Małoletni H. C. mieszka wraz z matką w mieszkaniu komunalnym, znajdującym się przy ul. (...) w P., o powierzchni 37 m². Z małym powodem i M. F. mieszka jeszcze jej pełnoletni syn pochodzący z pierwszego małżeństwa matki powoda. Starszy syn M. F. otrzymuje rentę rodzinną po ojcu w wysokości ok. 700 zł i pobiera naukę w zaocznym liceum.

Miesięcznie koszty utrzymania lokalu zajmowanego przez małego wraz z matką i przyrodnim bratem to łącznie ok. 1.000 zł (z czego udział małego wynosi 1/3 czyli ok. 333 zł) i składają się na nie:

- ok. 588 zł tytułem czynszu,
- 80 zł za stanowisko parkingowe
- ok. 80 zł tytułem opłat za prąd,
- ok. 100 zł tytułem opłaty za gaz
- ok. 40 zł opłaty za telewizję,
- 109 zł opłaty za Internet

Miesięczny koszt utrzymania małego H. C. wynosi ok. 800 zł , na który składają się z kolei:

- ok. 300 zł na wyżywienie,
- ok. 100 zł na środki czystości i kosmetyki,
- ok. 50 zł na leki,
- ok. 150 zł na odzież i obuwie,
- ok. 50 rozrywka i zabawki,
- ok. 147,50 zł na wydatki związane ze szkołą, w tym wycieczki,

Łączny koszt utrzymania małoletniego wynosi ok. 1130 zł (w tym koszty jego wyżywienia, ubrania, środków higienicznych i koszt udziału w zajmowanym mieszkaniu).

M. F. jest magistrem prawa i od 2013 r. prowadzi własną działalność gospodarczą zarejestrowaną jako Kancelaria (...), w której zajmuje się upadłościami lub upadłościowymi odszkodowaniami (matka małoletniego powoda specjalizuje się w wypadkach komunikacyjnych). Jest ona zarejestrowana w miejscu zamieszkania jej rodziców w S.. Od stycznia do listopada 2015 r. osiągnęła przychód w

wysokości 1.800 zł, przy czym wydatki za ten okres opiewały na kwotę 5.959,75 zł. Obecnie jedynym kosztem związanym z prowadzeniem w/w działalności jest konieczność opłacania czynszu za pomieszczenie biurowe mieszczące się w P. przy ul. (...) wynajęte na jej potrzeby, który uiszczają rodzice M. F.. Nie jest to pierwsze zajęcie matki małoletniego powoda, gdyż kiedy była w związku z ojcem swojego dziecka wspólnie prowadzili firmę budowlaną zarejestrowaną na M. F., która wkrótce po ich rozstaniu została zlikwidowana. W chwili obecnej przedstawicielka powoda oczekuje na przelew kwoty ok. 20.000 zł należnej jej od jednego z kontrahentów.

W zeznaniu rocznym podatkowym złożonym do Urzędu Skarbowego P. - (...) za 2012 r. matka małoletniego powoda wykazała dochód w wysokości 29.905,06 zł, za 2013 r. dochód w wysokości 13.367,54 zł, a za 2014 - 11.666,79 zł.

M. F. 11 kwietnia 2016 r. podchodziła do egzaminu doradcy restrukturyzacyjnego, by móc występować jako syndyk (koszt egzaminu wynosił 350 zł), którego nie zdała, a w przyszłym roku planuje podejść do egzaminu radcowskiego.

M. F. cierpi na schorzenia o charakterze onkologicznym i neurologicznym. W chwili obecnej ze względu na swój stan zdrowia znajduje się ona na świadczeniu chorobowym w wysokości 1.100 zł miesięcznie.

Matka małoletniego H. jest użytkownikiem samochodu osobowego stanowiącego własność jej brata - miesięcznie na paliwo wydaje ok. 200 zł.

M. F. spłaca trzy kredyty zaciągnięte w (...) Bank S.A. Jeden z nich opiewa na 48 rat po 111,59 zł, drugi na 48 rat po 701,43 zł, a trzeci na 48 rat po ok. 522 zł. Ponadto użytkuje ona telefon komórkowy, za który płaci ok. 100 zł miesięcznie.

Ojciec małoletniego powoda M. C. (1) nie regulował swojego zobowiązania alimentacyjnego względem syna, a prowadzona przeciwko niemu egzekucja komornicza pozostawała bezskuteczna, przez co H. C. otrzymuje świadczenie z funduszu alimentacyjnego wypłacane

przez (...) Centrum (...) w wysokości 500 zł miesięcznie. W związku z powyższym M. C. (1) został skazany wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego Poznań - Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z dnia 13 stycznia 2015 r. w sprawie VI K 1410/14 za przestępstwo z art. 209 §1 kk na karę 10 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem

wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin miesięcznie, która to kara została zamieniona na zastępczą karę pozbawienia wolności w wymiarze 5 miesięcy (M. C. (1) odbywał ją od września 2015 r. do lutego 2016r.).

Postanowieniem Sądu Rejonowego Poznań - Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z dnia 21 kwietnia 2015 r. w sprawie I. N. (...) M. C. (1) został pozbawiony władzy rodzicielskiej nad małoletnim powodem. Od 18 kwietnia 2016 r. ojciec małoletniego powoda ponownie odbywał karę pozbawienia wolności w wymiarze 50 dni za przestępstwo z art. 191 § 2 kk. Po opuszczeniu zakładu karnego w lutym 2016 r. M. C. (1) pracował we W. w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej w zakresie prac budowlanych, remontowych i montażu stanowisk. Po odbyciu kolejnej kary pozbawienia wolności udał się on w celach zarobkowych do Hiszpanii. M. C. (1) poza małoletnim powodem ma także syna z innego związku - (...), względem którego również nie realizował obowiązku alimentacyjnego. Aktualnie ojciec powoda reguluje swoje zobowiązania alimentacyjne, wpłacając do komornika za pośrednictwem kolegi po 1.000 zł miesięcznie na H. (wpłaty miały miejsce 8 kwietnia 2016 r. i 6 maja 2016 r.), a w marcu 2016 r. przekazał za

pośrednictwem placówki pocztowej do rąk matki małoletniego powoda kwotę 300 zł tytułem części alimentów na syna. W dniu 15 czerwca 2016 r. M. F. otrzymała alimenty na H. C. w pełnej wysokości.

Pozwana J. C. jest babcią małoletniego powiodą, a matką jego ojca M. C. (1).

J. C. ma teraz 65 lat. Jest ona osobą trwale niezdolną do pracy i jej jedynym dochodem jest renta z tego tytułu w wysokości 2.236,37 zł miesięcznie.

Pozwana cierpi na liczne schorzenia związane z wiekiem i pozostaje pod opieką poradni kardiologicznej, endokrynologicznej, pulmonologicznej oraz okulistycznej. J. C. dolega również astma, a we wrześniu 2015 r. przebywała z szpitalu w związku z przepukliną boczną. W związku z pogarszającym się stanem zdrowia pozwana przeznacza na leki kwotę ok. 200 zł miesięcznie.

W zeznaniu rocznym podatkowym złożonym do Urzędu Skarbowego P. w P. za 2015 r. J. C. wykazała dochód w wysokości 32.477, 88 zł.

Pozwana zamieszkuje w należącym do niej domu o powierzchni 150 m² wraz z synem M. C. (2) (drugi z synów będący ojcem małoletniego powoda również z nią pomieszkiwał, lecz nie dokładał się do kosztów utrzymania domu), z którym wspólnie utrzymują nieruchomość. Miesięczne koszty utrzymania domu kształtują się następująco: opał - ok. 350 zł (3.600 zł rocznie, tj. po 600 zł miesięcznie w okresie grzewczym trwającym od października do kwietnia), woda - ok. 109 zł, gaz - ok. 89 zł, prąd - ok. 82 zł, podatek od nieruchomości - ok. 46 zł, abonament RTV - ok. 20 zł, ubezpieczenie - 16,50 zł. Dom wymaga remontu szczególnie w zakresie renowacji ścian i podłóg.

J. C. jest właścicielką samochodu osobowego marki O. (...) rocznik 1997 oraz znajdującej się na jej posesji przyczepki.

Babcia małoletniego powoda od 3 lat nie miała kontaktów z wnukiem i sama nie zabiegała o nie.

Pozwana miesięcznie wydaje: na wyżywienie ok. 300 - 400 zł, na leki - ok. 200 zł. Nie wskazała ona wprawdzie jakie ponosi wydatki związane z zakupem środków czystości, kosmetyków, ubrań oraz obuwia, lecz nie mogą być one niższe niż 400 zł miesięcznie.

J. C. zaciągnęła pożyczkę na zakup pieca CO, którą spłaca w kwocie 180 zł miesięcznie, a spłata ostatniej raty przypada na lipiec 2016 r.

Dziadkowie małoletniego ze strony matki zamieszkują wraz z synem w S. w domu stanowiącym ich własność. Babcia małoletniego otrzymuje świadczenie emerytalne w wysokości 1.100 zł, a dziadek - 960 zł. Rodzice M. F. zaciągnęli pożyczkę w wysokości 13.000 zł, z której opłacili córce egzamin doradcy restrukturyzacyjnego. Ponadto dziadkowie zajmują się małoletnim powodem w okresie wakacyjnym, a także kupują mu różnego rodzaju rzeczy.

Dowód: kserokopia wyroku nakazowego Sądu Rejonowego Poznań - Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu w sprawie VI K 1410/14 - k. 7, zawiadomienie o wysokości opłat - k. 8, rachunki, faktury i dowody wpłaty - k. 9-12, 54-67, 87, 91 - 95, 97, 119 - 122, 131 - 133, decyzje z (...) Centrum (...) - k. 13-14, kserokopia dokumentacji komorniczej - k. 15-16, 100, 209, kserokopia zaświadczenia z Urzędu Skarbowego - k. 17, dokumentacja medyczna M. F. - k. 29, 81 - 86, dokumentacja księgowa firmy (...) - k. 30, dokumentacja podatkowa - k. 31

- 42, 139 - 177, 192 - 193, 210 - 211, wyciąg z konta - k. 49, 135, dokumentacja lekarska pozwanej - k. 50 - 53, zdjęcia - k. 78 - 80, 195 - 207, dokumentacja lekarska H. C. - k. 88 - 90, 96,

postanowienie Sądu Rejonowego Poznań - Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z dnia 21.04.2015 r. w sprawie I. N. (...) - k. 99, wydruk e - mail „sprawy klasowe” - k. 123, umowa o kredyt gotówkowy - k. 129, wezwanie do zapłaty - k. 124, 134, 138, paragony - k. 137, wniosek M. C. (1) - k. 180, potwierdzenia przelewów alimentów przez M. C. (1) - k. 194, oraz zeznania M. F. k. 69 - 70, 190, 213 - 214, J. C. k. 70 - 71, 214, M. C. (1) - k. 188 - 189

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił m.in. na podstawie wyżej wskazanych dokumentów znajdujących się w aktach sprawy. Sąd w pełni dał wiarę tym dokumentom, jako, że ich prawdziwość oraz wiarygodność nie była przez strony kwestionowana a wyżej ustalony stan faktyczny jest pomiędzy stronami w istocie niesporny. Sąd ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie dokumentów prywatnych, a także urzędowych oraz zeznań przedstawicielki małoletniego powoda, pozwanej i świadka M. C. (1) będącego ojcem uprawnionego do alimentacji, a także pism przygotowawczych stron zebranych w toku sprawy.

Uzyskane w sprawie dowody z dokumentów urzędowych ze względu na ich urzędowy charakter Sąd uznał za w pełni wiarygodne. Pochodzą one od uprawnionych organów i instytucji, wydanych w zakresie przysługujących im kompetencji. Autentyczności oraz prawdziwości zawartych w tych dokumentach treści nie kwestionowała w trybie art. 252 k.p.c. żadna ze stron. Również Sąd z urzędu nie znalazł podstaw do podważenia i konieczności sprawdzania ich prawdziwości oraz faktów, które stwierdzały te dokumenty, w związku z czym mogą stanowić obiektywny i rzetelny materiał dowodowy. Dokumenty te korzystają z domniemania ustanowionego dla nich w kodeksie postępowania cywilnego - art. 244 k.p.c.

Podkreślić należy, iż w części stan faktyczny niniejszej sprawy został ustalony w oparciu o przedłożone do sprawy dokumenty prywatne, których prawdziwości żadna ze stron nie kwestionowała w trybie art. 253 k.p.c. Zgodnie z normą art. 245 k.p.c. Sąd przyjął, iż stanowią te dokumenty dowód tego, iż osoby na nich podpisane złożyły oświadczenie o treści tam zawartej i zgodnie ze swoją wolą, w tym zakresie też strony nie zgłosiły żadnych zarzutów (zastrzeżeń).

Nadto Sąd przeprowadził dowód z przesłuchania stron [matki małoletniego powoda k. 69 - 70, 190, 213 - 214, pozwanej k. 70 - 71, 214 oraz świadka M. C. (1) - k. 188 - 189). Zaznaczyć należy, że każda z przesłuchanych stron zeznawała na okoliczność swojej sytuacji życiowo- majątkowej.

W pewnym zakresie ustalenia Sądu oparte zostały na zasadach doświadczenia życiowego. Zgodnie z utrwalonym poglądem ustalenia Sądu dotyczące sytuacji materialnej stron, jeżeli nie odbiega ona od standardowej, mogą zostać poczynione w oparciu o same zasady doświadczenia życiowego (podobnie: orz. SN z dnia 29 listopada 1949 roku, Wa.C. 167/49, NP 1951 r., nr 2, s. 52). Zasadę tę Sąd zastosował uzupełniająco dla określenia wydatków stron, a w szczególności stałych opłat i innych kosztów.

Nadto, we wskazanym wyżej zakresie, część przytoczonych przez każdą ze stron okoliczności nie była sporna lub kwestionowana i w granicach

dyspozycji przepisów art. 229 i art. 230 k.p.c. Sąd uznał je za część składową stanu faktycznego sprawy.

W zakresie w jakim matka powoda potwierdziła informacje zawarte w złożonych przez nią dokumentach, Sąd uznał przytoczone przez nią twierdzenia, potwierdzone przez odpowiednie dokumenty prywatne, za częściowo zgodne z prawdą. Sąd zakwestionował wiarygodność deklaracji, iż matka powoda osiąga wyłącznie dochód z otrzymywanego zasiłku chorobowego w wysokości 1.100 zł miesięcznie, gdyż poza jej twierdzeniami w tym zakresie nie przedstawiła ona żadnej dokumentacji, dotyczącej zarówno jej zarobków, jak i aktualnej historii choroby. Ponadto jak wynika z zebranego w niniejszej sprawie materiału dowodowego M. F. spłaca trzy kredyty zaciągnięte w (...) Bank S.A na łączną kwotę ok. 1335 zł miesięcznie, a więc musi posiadać odpowiednie środki nie tylko na życie, lecz również na regulowanie swoich wymagalnych zobowiązań.

Za w pełni wiarygodne zostały uznane zeznania pozwanej oraz jej syna

- świadka M. C. (1), którzy opisali swoją sytuację materialną, rodzinną i osobistą, a ich relacja pokrywała się ze zgromadzonymi w niniejszym postępowaniu dowodami z dokumentów.

Sąd zważył, co następuje:

Zakres świadczeń alimentacyjnych wyznacza norma wynikająca z przepisu art. 135 § 1 KRO, zależy on od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego i możliwości zarobkowych oraz majątkowych zobowiązanego. Usprawiedliwione potrzeby dziecka powinny być oceniane nie tylko na podstawie wieku, lecz również miejsca pobytu dziecka, jego środowiska, możliwości zarobkowych zobowiązanych do jego utrzymania i całego szeregu okoliczności każdego konkretnego przypadku. W szczególności usprawiedliwionych potrzeb nie można odrywać od pojęcia zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego a także od zasady równej stopy życiowej. Pojęcia te w praktyce pozostają w^e wzajemnej zależności i obie

przesłanki wzajemnie na siebie rzutują, zwłaszcza przy ustalaniu przez Sąd wysokości alimentów. Górną granicą świadczeń alimentacyjnych są zarobkowe i majątkowe możliwości zobowiązanego, chociażby nawet w tych ramach nie znajdowały pokrycia wszystkie usprawiedliwione potrzeby uprawnionego do alimentacji¹. Możliwości zarobkowych i majątkowych nie należy przy tym utożsamiać z wysokością faktycznych zarobków, ale według tego, jakie dochody może osiągnąć zobowiązany do alimentowania przy założeniu, że dokłada wszelkich starań i wykorzystuje wszystkie swoje siły umysłowe i fizyczne.

Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy w licznych przepisach statuuje, wskazaną wyżej, zasadę równej stopy życiowej rodziców i dzieci. Od chwili urodzenia się dziecka rodzice są zobowiązani zapewnić mu utrzymanie na takiej samej stopie, na jakiej sami żyją. Rodzice zmuszeni są zatem dzielić się z dziećmi nawet bardzo szczupłymi dochodami, a w sytuacjach skrajnych, zwłaszcza o charakterze przejściowym, sprostanie obowiązkowi alimentacyjnemu wymagać będzie poświęcenia części składników majątkowych (innymi słowy sprzedaży elementów majątku). Rodzice nie mogą uchylić się od obowiązku alimentacyjnego na tej podstawie, iż wykonywanie jego stanowiłoby dla nich nadmierny ciężar². Wysokość alimentów powinna jednak zostać określona na takim poziomie, aby nie doprowadzić do niedostatku zobowiązanego.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy Sąd stwierdził, że powództwo wytoczone przez matkę małoletniego powoda nie zasługuje na uwzględnienie, nawet w części. Sytuacja majątkowa strony powodowej nie wygląda tak aby móc mówić o niedostatku, uzasadniającym skierowanie roszczenia alimentacyjnego przeciwko dziadkom. H. C. mieszka z matką oraz pełnoletnim przyrodnim bratem. Wprawdzie M. F. podnosiła, iż na miesięczny dochód jej rodziny składają się jej zasiłek chorobowy w kwocie 1.100 zł, renta rodzinna starszego syna - 700 zł oraz alimenty wypłacane z funduszu alimentacyjnego na młodsze dziecko - 500 zł (w czerw^cu 2016 r. małoletni powód otrzymał należne mu świadczenie w pełnej wysokości 1.000 zł), co zmuszało ją do korzystania z pomocy finansowej swoich rodziców, jednak Sąd uznał, że możliwości finansowe matki małoletniego powoda są znacznie większe od tych zadeklarowanych przez nią i wynoszą co najmniej 2.000 zł miesięcznie, co razem z pozostałymi otrzymywanymi świadczeniami daje rodzinie małoletniego powoda środki w wysokości ok. 3.700 zł miesięcznie. Sąd pragnie w tym miejscu wskazać, że M. F. jest z wykształcenia prawnikiem i w związku z tym ma szereg możliwości zawodowych, które pozwalają również na pracę w domu, a więc jej rzeczywiste możliwości zarobkowe wykraczają daleko poza zasiłek chorobowy, który otrzymuje w chwili obecnej. Matka małoletniego powoda nie wskazała również, jakoby była ona niezdolna do pracy, czy też w związku z dolegliwościami, na które cierpi starałaby się o świadczenie rentowe. Ponadto Sąd podkreśla, iż M. F. posiada wymagalne zobowiązania kredytowe w Banku (...) S.A. na łączną kwotę ok. 1335 zł miesięcznie, co świadczy o tym, że musi ona posiadać dodatkowe dochody, z których finansuje te zobowiązania. Biorąc pod uwagę fakt, że rodzice którzy jej pomagają otrzymują emeryturę w łącznej wysokości ok. 2.000 zł miesięcznie Sąd uznał, iż niemożliwym jest by to oni finansowali córce te kredyty, gdyż nie wystarczyłoby im wówczas pieniędzy na własne potrzeby (jak wskazała matka małoletniego powoda rodzice opłacają jej czynsz za wynajem biura pod swoją działalność gospodarczą i spłacają pożyczkę w wysokości 13.000 zł).

W pierwszym rzędzie należy wskazać, iż z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie nie wynika aby dobro powoda było zagrożone. W jakikolwiek sposób nie zostało wykazane aby H. C. znajdował się w niedostatku, powodującym konieczność niezwłocznego wsparcia ze strony dalszych krewnych jaką jest jego babcia.

Tymczasem stosownie do przepisu art. 132 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, obowiązek alimentacyjny zobowiązanego w dalszej kolejności powstaje dopiero wtedy, gdy nie ma osoby zobowiązanej w bliższej kolejności

albo gdy osoba ta nie jest w stanie uczynić zadość swemu obowiązkowi lub gdy uzyskanie od niej na czas potrzebnych uprawnionemu środków utrzymania jest niemożliwe lub połączone z nadmiernymi trudnościami.

Natomiast kolejność obowiązku alimentacyjnego wskazuje przepis art. 129 § 1 KRO. Zgodnie z tym przepisem obowiązek alimentacyjny obciąża zstępnych przed wstępnymi, a wstępnych przed rodzeństwem; jeżeli jest kilku zstępnych lub wstępnych - obciąża bliższych stopniem przed dalszymi. Podczas gdy § 2 tego przepisu mówi, że krewnych w tym samym stopniu obciąża obowiązek alimentacyjny w częściach odpowiadających ich możliwościom zarobkowym i majątkowym.

Teoretycznie jeżeli więc ojciec dziecka nie płaci należnych dziecku alimentów, albo płaci je w niewystarczającym stopniu to obowiązek alimentacyjny może powstać po stronie zobowiązanych w dalszej kolejności. Można zatem ubiegać się w imieniu małoletniego dziecka o alimenty od dziadków dziecka, a więc krewnych najbliższych stopniem nie licząc jego ojca.

Jednak należy pamiętać, iż obowiązek alimentacyjny zobowiązanych w dalszym stopniu polega na tym, że powinni oniłożyć na dziecko takie alimenty jakich dziecko nie może uzyskać od zobowiązanego w pierwszej kolejności. Obowiązek alimentacyjny babki nie polega na przerwaniu na nią niespełnionego obowiązku alimentacyjnego ojca dzieci, może ona bowiem być zobowiązana jedynie do takich świadczeń, na jakie pozwalają jej możliwości majątkowe, przy uwzględnieniu również jej usprawiedliwionych potrzeb (art. 135 § IKRO). Tak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 października 1976 r., sygn. akt. III CRN 205/76 (Lex Polonica nr 316365).

Ustalając wysokość alimentów jakie powinniłożyć dziadkowie na małoletniego wnuka należy wziąć pod uwagę nie tylko usprawiedliwione potrzeby uprawnionego, ale również możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego w dalszej kolejności.

Art. 133 § 1 KRO wskazuje, iż rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, chyba że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania. Natomiast § 2 art. 133 KRO mówi, iż poza powyższym wypadkiem uprawniony do świadczeń alimentacyjnych jest tylko ten, kto znajduje się w niedostatku.

Z powyższych paragrafów art. 133 KRO wynika, iż ogólną przesłanką powstania obowiązku alimentacyjnego jest pozostawanie w niedostatku. Wyjątek dotyczy obowiązku świadczeń rodziców wobec dzieci. W niniejszej sprawie małoletni powód może żądać zatem alimentów od zobowiązanych w dalszej kolejności jeżeli sam znajduje się w niedostatku.

Tymczasem zarówno w oparciu o przedłożoną przez matkę małoletniego powoda dokumentację oraz złożone przez nią zeznania nie wynika, iż potrzeby powoda nie są zaspokajane. To oznacza, że H. C. nie znajduje się w stanie niedostatku.

Pojęcie niedostatku nie zostało zdefiniowane w przepisach prawa.

W literaturze i orzecznictwie sądowym można się spotkać z poglądem, iż stan niedostatku to stan, w którym potrzeby osoby uprawnionej do alimentów nie są zaspokojone. Powołam się tu na orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 29 września 1958 r., sygn. akt. 2 Cr 817/57 (OSP i KA 1959/11 poz. 294), w którym, charakteryzując niedostatek, Sąd Najwyższy przyjął, iż występuje on nie tylko wtedy, „gdy uprawniony do alimentacji nie posiada żadnych środków utrzymania, lecz określa także i taką sytuację materialną osoby uprawnionej, gdy nie może ona w pełni zaspokoić swoich usprawiedliwionych potrzeb”. Podobne stanowisko wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 października 1962 r., sygn. akt. III CR 16/62 (OSP i KA 1964/10 poz. 191) i w tym duchu też przedstawił je w tezie III uchwały Pełnego Składu - Izby Cywilnej i Administracyjnej z dnia 16 grudnia 1987 r., sygn. akt. III CZP 91/86 (OSNCP 1988/4 poz. 42). Podobnie wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20 stycznia 2000 r., sygn. akt. I KKN 1187/99 (Lex Polonica nr 379749).

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 1967 r., sygn. akt. II CR 88/67 (OSNCP 1967/9 poz. 168) stwierdzono, iż art. 133 § 1 KRO nakłada obowiązek alimentacyjny na rodziców dziecka. Dopiero gdyby żadne z rodziców nie było w stanie wypełnić swego obowiązku alimentacyjnego, wejdzie w grę posiłkowy obowiązek krewnego dalszego (art. 132 i 129 § 1 KRO).

Skoro więc wszystkie potrzeby powoda są zaspokajane, to obciążenie jego babci obowiązkiem świadczeń alimentacyjnych, i to w sytuacji kiedy zobowiązany do alimentacji w pierwszej kolejności rozpoczął od marca 2016 r. faktyczne wykonywanie swojego obowiązku, jest całkowicie niezasadne.

Biorąc pod uwagę, że miesięczny koszt utrzymania małoletniego powoda opiewa na kwotę ok. 1130 zł, alimenty które on w tej chwili otrzymuje od swojego ojca w kwocie 1.000 zł pozwalają na pokrycie ok. 85 % jego podstawowych potrzeb. W pozostałej części potrzeby uprawnionego winny zostać pokrywane przez jego matkę, na której również ciąży obowiązek alimentacyjny wobec swojego syna, przy czym Sąd miał na uwadze, że obowiązek ten jest wykonywany w znacznej mierze przez M. F. poprzez osobiste starania o utrzymanie i wychowanie uprawnionego.

Sąd dokonując analizy kosztów utrzymania H. C. skorygował jego wydatki na wyżywienie, które jego matka wyceniła na 600 zł miesięcznie uznając tą kwotę za bardzo zawyżoną. Strona powodowa przedstawiła w toku postępowania wyłącznie 2 paragony dokumentujące wydatki żywnościowe rodziny, w tym w kilku pozycjach znajdowały się produkty zdecydowanie uznawane za luksusowe (takie jak sushi), których zakup absolutnie nie można uznać jako wydatku niezbędnego. Sąd uznał, że kwota 300 zł miesięcznie na wyżywienie dziecka w wieku powoda jest całkowicie wystarczająca na pokrycie jego potrzeb żywnościowych. Podobnie Sąd uznał za zawyżone wydatki na żywność i odzież, które zostały skorygowane z 200 zł do 150 zł.

Sąd pragnie podkreślić, że w przypadku gdyby M. C. (1) ponownie zaprzestał regulowania swojego obowiązku alimentacyjnego względem małoletniego powoda nic nie stoi na przeszkodzie, by w sytuacji gdyby H. C. popadł w niedostatek, jego matka ponownie wystąpiła z roszczeniem alimentacyjnym względem pozwanej.

W konsekwencji z uwagi na powyższe orzeczono jak w punkcie 1 wyroku.

Orzeczenie o kosztach procesu Sąd oparł na art. 108 § 1 k.p.c. i art. 98 k.p.c. Z uwagi na ustawowe zwolnienie powoda od obowiązku ponoszenia kosztów Sąd nie obciążył go kosztami sądowymi, brak było również podstaw do obciążenia nimi pozwanej, albowiem wygrał oni sprawę w całości.

SSR Magdalena Koczorowska

1 orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 10 października 1970 r., III CRN 350/69. opublikowane w OSNCP 1970,

nr 2, poz. 15 i orzeczenie SN z dnia 20 stycznia 1972 r., III CRN 470/71, I.. Pr 1972, nr 1-2. poz. 15.

2 patrz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16.12.1987 r w sprawie III CZP 91/86 opubl OSNC 1988/4/42.